

BERÄTTELSE

TILL

1942 ÅRS LAGTIMA RIKSDAG

ANGÅENDE

RIKSBANKEN

AV

RIKSDAGENS REVISORER

år 1941.

STOCKHOLM
RIKSBANKENS SEDELTRYCKERI
1941.

Till 1942 års lagtima riksdag.

Undertecknade, av innevarande års riksdag utsedda revisorer, vilka enligt föreskrift i riksdagsordningens 72 § den 16 september 1941 påbörjat och denna dag fullbordat granskningen av riksbankens tillstånd och förvaltning, få härmed avgiva den berättelse därom, som i 6 § av den för riksdagens revisorer gällande instruktion finnes föreskriven.

Riksbankens räkenskaper för år 1939 äro granskade av förra årets revisorer och vid 1941 års riksdag har ansvarsfrihet blivit fullmäktige i riksbanken beviljad dels för förvaltningen under år 1939 av bankens såväl huvudkontor som samtliga avdelningskontor i orterna dels ock för de beslut och åtgärder, som finnas antecknade i fullmäktiges protokoll från och med den 10 januari 1940 till och med den 9 januari innevarande år.

Den nu förrättade granskningen har till följd härav omfattat riksbankens räkenskaper för år 1940 och därjämte den del av det löpande årets förvaltning, som är redovisad i fullmäktiges protokoll från den 10 januari till tiden för revisionsförrättningens början, och hava revisorerna för berörda granskningsarbete fått emottaga dels berättelse av fullmäktige om riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning samt om Tumba pappersbruk, dels fullmäktiges protokoll och skrivelser för ifrågavarande tid jämte riksbankens och brukets räkenskaper för år 1940 dels ock styrelsernas vid avdelningskontoren berättelser om dessa kontors rörelse tillika med de utlåtanden, vilka beträffande granskningen av samma kontors förvaltning under sistlidna år blivit av de därtill särskilt utsedda revisorerna avgivna.

Riksbankens grund- och reservfond m. m.

§ 1.

Enligt 1940 års bokslut hava riksbankens inkomster och vinster utöver dess utgifter och förluster under samma år utgjort:

	1939		1940
Kr.	168,839: 32	nettovinst	kr. 23,089,037: 13
		Av bokslutet framgår vidare, att riksbankens tillgångar utöver dess skulder vid 1939 års slut utgjordes av:	
„	50,000,000: —	grundfonden å	kr. 50,000,000: —
„	50,000,000: —	avbetalningslånefonden	„ 50,000,000: —
„	20,000,000: —	reservfonden å	„ 20,000,000: —
„	2,863,441: 32	tjänstepensionsfonden å	„ 2,863,441: 32
„	3,904,401: 86	familjepensionsfonden	„ 3,904,401: 86
		samt följande reserverade medel, nämligen:	
		återstående vinstmedel från föregående år	kr. 980,117: 76
„	980,117: 76	och vinst för år 1940	„ 23,089,037: 13
			„ 24,069,154: 89
Kr. 127,747,960: 94		1940 års bokslut utvisar alltså för riksbanken ett kapitalöverskott av	kr. 150,836,998: 07

Riksbankens grundfond; översikt av bankens ställning m. m.

Jämlikt beslut vid 1941 års riksdag har av riksbankens vinst för år 1940 23 milj. kronor överlämnats till statsverket.

Riksbankens rörelse under år 1940.

Egentliga riksbanksrörelsen.

§ 2.

Tillgångar och
skulder.

Från riksbankens utgående balansräkning den 30 december 1940 meddelas här följande huvudposter:

		Tillgångar:				
		1939	1940			
Kr.	590,023,129: 61	Metallisk kassa (enligt § 11 i lagen för Sveriges riksbank)	}	kr.	352,585,959: 40	
"	88,491,071: 22	Guld i utlandet			"	—
"	43,226,390: 25	Annan kassatillgång			"	46,534,189: 15
"	236,627,447: 37	Statspapper och obligationer			"	482,518,992: 53
"	2,201,127: 91	Från änkekassorna övertagna värdepapper			"	303,155,429: 49
"	456,937,132: 36	Lånerörelsen, diskonterade växlar och lån m. m.			"	894,428,594: 23
"	324,873,072: 90	Utrikesrörelsen, fordran hos utländska banker, växlar m. m.			"	6,767,843: 18
"	6,767,843: 18	Innestående hos riksgäldskontoret			"	33,690,433: 42
"	50,493,284: 48	Övriga tillgångar och fordringar			"	111,211,113: 35
"	223,091,753: 36	Kursdifferenskonto			}	"
"	111,418,515: 59	Guldregleringskonto				
Kr.	<u>2,134,150,768: 23</u>			Summa	<u>kr. 2,230,892,554: 75</u>	

Skulder:

Kr.	1,422,175,889: 29	Utelöpande sedlar	kr.	1,481,790,867: 91
"	1,714,763: 97	Postväxlaräkning	"	3,982,906: 52
"	424,483,385: 22	Checkräkning	"	435,726,666: 93
"	162,000: —	Depositionsräkning	"	11,822,625: 39
"	—	Kapitalräkning	"	10,000,000: —
"	—	Uppsägningsräkning	"	15,000,000: —
"	21,984: 03	Lånerörelsen	"	1,445: 74
"	23,084,138: 89	Utrikesrörelsen, skuld till utländska banker m. m.	"	33,940,419: 20
"	179,971: 76	Upphörda lånegrenar	"	180,234: 26
"	134,580,674: 13	Övriga skulder	"	87,610,390: 73
Kr.	<u>2,006,402,807: 29</u>		Summa	<u>kr. 2,080,055,556: 68</u>
"	127,747,960: 94	Efter tillägg härtill av riksbankens under § 1 härovan angivna behållna tillgångar	"	150,836,998: 07
Kr.	<u>2,134,150,768: 23</u>	erhålles det under rubriken tillgångar upptagna beloppet		<u>kr. 2,230,892,554: 75</u>

Riksbankens inom linjen förda tillgångar och skulder utgjorde vid slutet av år 1940:

1939		1940
Kr. 16,820,525: 11	<i>Tillgångar</i> (riksbankens mynt- och medaljsamling, internationella bankens aktier, och taxeringsvärdet av riksbankens fastigheter)	kr. 16,798,626: 22
„ 1,674,147: 31	<i>Skulder</i> (utelöpande transport- och bankosedlar, lånebanksobligationer m. m.)	„ 1,674,136: 81

Såsom riksbankens inkomster och vinster samt utgifter och förluster under år 1940 å den egentliga riksbanksrörelsen redovisas följande huvudposter:

Inkomster och utgifter.

Inkomster och vinster:

1939		1940
Kr. 3,827,755: 15	Lånerörelsen	kr. 15,604,180: 88
„ 2,183,621: 42	Utrikesrörelsen	„ 5,466,418: 15
„ 5,778,006: 97	Vinst vid försäljning av guld	„ —
„ 2,432,495: 98	Statspapper och obligationer	„ 10,265,983: 92
„ 100,573: 26	Från änkekassan övertagna värdepapper	„ —
„ 737,909: 33	Övriga inkomster och vinster	„ 923,380: 08
Kr. 15,060,362: 11		Summa kr. 32,259,963: 03

Utgifter och förluster:

Kr. 9,853: 07	Lånerörelsen	kr. 1,689: 90
„ 7,637: 33	Upphörda lånegrenar	„ 7,637: 33
„ 3,095,400: 23	Avskrivning å statspapper och obligationer	„ 1,184,000: —

Förvaltningskostnad:

„ 3,842,034: 28	Arvoden och avlöningar	kr. 4,166,256: 18
„ 436,912: 59	Pensioner	„ 621,831: 65
„ 1,181,950: 30	Förvaltningsutgifter	„ 1,367,784: 21
„ 6,317,734: 99	Övriga utgifter	„ 1,821,726: 63
Kr. 14,891,522: 79		Summa kr. 9,170,925: 90

„ 15,060,362: 11	Sedan från ovan omförmälda inkomster och vinster	kr. 32,259,963: 03
„ 14,891,522: 79	dragits nyssnämnda utgifter och förluster	„ 9,170,925: 90
Kr. 168,839: 32	återstår den förut uppgivna nettovinsten under år 1940	kr. 23,089,037: 13

§ 3.

Riksbankens
avlönings-
kostnader m. m.

Såsom under närmast föregående paragraf angivits redovisas arvoden och avlöningar vid riksbanken under år 1940 med sammanlagt 4,166,256 kronor och 18 öre. Detta belopp kan specificeras sålunda:

Fullmäktige och direktionen:

	1939		1940
Kr.	152,863: 61	Arvoden och ersättningar	kr. 161,109: 34

Tjänstemännen:

„	2,781,174: 80	Löner till ordinarie tjänstemän	kr. 2,913,881: 45
„	104,462: 27	Arvoden till styrelseledamöter vid avdelningskontoren	„ 104,311: 46
„	3,847: 31	Arvoden till ombudsmännen vid avdelningskontoren i Göteborg, Malmö och Luleå	„ 2,438: 75
„	291,141: 66	Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	„ 506,093: 11
„	471,776: 12	Övriga utgifter	„ 478,422: 07 kr. 4,005,146: 84
Kr.	3,805,265: 77		Kronor 4,166,256: 18

Avbetalningslånefonden.

§ 4.

Tillgångar.

Rörande fondens tillgångar den 31 december 1940 hänvisas till bankoutskottets memorial nr 1941: 1.

Spannmålskreditfonden.

§ 5.

Av fonden disponerades vid budgetårets ingång 500,000 kronor. Under året ha ytterligare 500,000 kronor överförts från riksgäldskontoret. Sammanlagda beloppet gjorda uttag uppgick till 658,412 kronor 94 öre och insättningar till 632,354 kronor 50 öre. Vid budgetårets ingång uppgick det utestående beloppet till 249,676 kronor 95 öre och vid dess utgång till 275,735 kronor 39 öre. Under närmast föregående budgetår influtna räntor 6,599 kronor 14 öre ha inlevererats till statsverket medan under sista budgetåret influtna räntor 6,771 kronor 82 öre kvarstå i fonden.

Riksbankens pappersbruk.

§ 6.

Det i Tumba bruks räkenskaper upptagna värdet av brukets årstillverkning under år 1940 utgör för:

Brukets
tillverkning.

1939	1940
Kr. 664,215: 15 sedelpapper.....	kr. 753,868: 61
„ 43,609: 69 stämpelpapper	„ 46,885: 70
„ 19,794: 50 kupong och obligationspapper	„ 45,413: 80
„ 109: 64 lagerpapper.....	„ 15,422: 34
„ 727: 50 övriga sorter	„ 2,099: 82 kr. 863,690: 27
„ 2,354: 10 lumpapp.....	„ 9,412: 40
Kr. 730,810: 58	Summa kr. 873,102: 67

Papperstillverkningen har under året gått med vinst enligt nedanstående:

Kr. 727,728: 98 värde av tillverkat papper.....	kr. 863,690: 27
„ 150,248: 27 papper under arbete till år 1941.....	„ 172,286: 39
„ 847: 79 utskottspapper	„ 172: 44 kr. 1,036,149: 10
Kr. 878,825: 04	

varifrån avgår:

Kr. 89,717: 42 papper under arbete från år 1939	kr. 150,248: 27
---	-----------------

omkostnader:

Kr. 321,540: 32 arbetslöner	kr. 287,651: 78
„ 83,861: 56 materialkostnader	„ 128,175: 07
„ 41,545: 15 löner under semester etc.	„ 64,643: 17
„ 32,955: 46 pensioner o. d.	„ 36,918: 55
„ 51,576: 56 bränsle, kraft, belysning.....	„ 81,558: 19
„ 129,538: 65 reparationer	„ 128,654: 57
„ 14,676: 47 hälsovård.....	„ 8,559: 17
„ 86,736: 86 diverse	„ 96,619: 42 kr. 832,779: 92
Kr. 852,148: 45	Summa kr. 983,028: 19

„ 26,676: 59 Vinst	„ 53,120: 91
Kr. 878,825: 04	Totalsumma kr. 1,036,149: 10

Brukets vinst.

Bruket redovisar vinst å följande verksamhetsgrenar:

1939		1940	
Kr.	5: 76	brukets papperslager i riksbanken kr.	9: 49
„	43: 35	kuvert „	291: 12
„	4: 40	försålt utskottspapper och papp „	4,260: 18
„	1,089: 76	papp „	3,033: 07
„	26,676: 59	papperstillverkningen „	53,120: 91
„	1,858: 87	från hemmanet „	—: —
„	3,107: 93	mynt- och sedelomslag „	5,765: 51 kr.
Kr.	32,786: 66		66,480: 28

Sedan härifrån avdrages:

Kr.	3,542: 38	förlust å växthusrörelsen kr.	272: 50
„	—: —	„ „ hemmanet „	16,556: 01 kr.
Kr.	29,244: 28	återstår brukets nettovinst för året kr.	49,651: 77

vilken disponerats för avskrivningar å:

Kr.	14,556: 43	inventarier kr.	34,375: 14
„	238: 50	fordringar „	—: —
„	14,449: 35	skatter och försäkringar „	15,276: 63
Kr.	29,244: 28		kr. 49,651: 77

Brukets
tillgångar.

Brukets kapitalbehållning redovisas den 31 december 1940 sålunda:

Kr.	20,911: 09	kassabehållning och å postgiro kr.	22,041: 35
„	573,000: —	Tumba bruks egendom „	573,000: —
„	442,478: 86	fasta inventarier „	427,720: 32
„	107,615: 37	lösa inventarier „	104,552: 05
„	100,003: 48	i lager befintligt papper, papp och kuvert „	207,999: 20
„	155,712: 67	värdet av papper och papp under arbete „	179,387: 39
„	246,649: 74	förråd „	270,199: 78
„	841: 04	fordringar „	7,561: 24
„	16,266: 33	utlägg „	1,370: 03
Kr.	1,663,478: 58		Summa kr. 1,793,831: 36

Behållningens ökning 130,352 kronor 78 öre utgör skillnaden mellan det papperstillverkningen gottskrivna, till tillverkningskostnaden upptagna värdet av levererat sedelpapper 660,793 kronor 59 öre jämte insättning på Tumba bruks räkning i riksbanken 80,837 kronor 28 öre eller tillsammans 741,630 kronor 87 öre och från riksbanken erhållen likvid för nämnda papper 871,983 kronor 65 öre.

Riksbankens sedeltryckeri.

§ 7.

Inkomster och utgifter å riksbankens sedeltryckeri uppgingo under år 1940 till följande belopp: Inkomster och utgifter.

inkomster:

1939	1940
Kr. 56,321: 36 blanketryck m. m. till riksbanken	kr. 54,178: 25
„ 118,861: 35 stämplor m. m. till generalpoststyrelsen ..	„ 76,276: 20
„ 100,070: 50 ^{30/100} andra beställningar	„ 146,313: 73
Kr. 275,253: 21	kr. 276,768: 18

utgifter:

Kr. 508,340: 46 avlöningar	kr. 602,741: 34
„ 114,804: 06 förbrukningsartiklar	„ 156,148: 98
„ 21,448: 43 fastigheten	„ 32,461: 40
„ 7,989: 94 reparationer av maskiner	„ 12,799: —
„ 16,023: 10 gas och elektricitet m. m.	„ 20,684: 38
„ 65,300: — stämpelpapper	„ 40,496: 60
„ 31,133: 67 pensioner	„ 30,502: 95
„ 90,612: 73 övriga utgifter ¹⁾	„ 144,208: 77
Kr. 855,652: 39	kr. 1,040,043: 42

Utgifterna överstego således under år 1940 inkomsterna med kr. 763,275: 24

I bostadshyror har under året dessutom influtit 7,200 kronor.

Sedeltrycket har under år 1940 omfattat följande antal sedlar, nämligen:

1939	1940
40,500 st. av 10,000 kronors valör	— st.
437,400 „ „ 1,000 „ „	— „
2,620,200 „ „ 100 „ „	3,768,000 „
1,233,900 „ „ 50 „ „	2,924,500 „
16,000,000 „ „ 10 „ „	12,073,700 „
10,892,100 „ „ 5 „ „	10,597,000 „
2,160,400 „ „ 1 „ „	6,662,900 „
33,384,500 st. eller sammanlagt	36,026,100 st.

¹⁾ Därav för inventarier 57,357 kronor 97 öre och kostnader för ny sedeltyp 12,009 kronor 20 öre.

§ 8.

Deltagande i revisionen.

I revisionen av riksbankens styrelse och förvaltning hava samtliga undertecknade revisorer deltagit.

§ 9.

Tillstyrkan av ansvarsfrihet.

Med anledning av den i 21 § av gällande instruktion meddelade föreskrift få revisorerna slutligen härmed för riksdagen meddela, att med avseende på riksbankens förvaltning under den tid granskningen omfattat revisorerna ej funnit anledning till erinran samt att de för sin del anse, att ansvarsfrihet bör fullmäktige beviljas.

Sifferuppgifterna.

För riktigheten av i denna berättelse meddelade sifferuppgifter ansvarar den sekreterare, som vid granskningen av riksbanken biträtt revisorerna.

Jämlikt gällande instruktion kommer denna berättelse att överlämnas till fullmäktige i riksbanken.

Stockholm den 15 december 1941.

Carl Bengtsson**L. A. Björklund****P. Granath****Ewald Lindmark****Martin Andersson****Carl Eriksson****Nils Holmström****C. P. Wahlmark****O. Ludvig Carlström****O. W. Lövgren****Th. Gardell****Per Andersson**

Al Vanner